

havhøst

PRESSEMEDDELELSE 3. DECEMBER 2021

Havbønderne indtager Norden

Den selvejende, danske institution Havhøst har i mere end et årti opbygget erfaring med at drive maritime nyttehaver og udbrede kendskabet til regenerativ havkultivering i Danmark. Med flere end 1.000 danske havbønder, over 20 etablerede maritime nyttehaver, en skoletjeneste, der har haft 10.000 elever til maritim undervisning og undervisningssamarbejder med formidlingsinstitutioner i hele Danmark, spreder havbonde-bølgen sig nu til de øvrige nordiske lande, som er blevet inspireret af det danske initiativ.

Klimakrise, fødevarerkrise og biodiversitetskrise. Alle kriser har det til fælles, at marine ressourcer kan have en positiv indvirkning, hvis vi flytter noget af fødevarerproduktionen fra jord over til de 70 procent hav, som jorden består af. I dag kommer kun 5-6 procent af den samlede fødevarerproduktion fra havet, og netop "havet som uudnyttet fødevareressource" er årsag til, at Havhøst blev etableret i Danmark i 2013. Bevægelsen har nu spredt sig til havbønder og marine ildsjæle på tværs af Norden, og de mødes nu første gang tirsdag 14. december på verdens første bølgemark i København for at tale om, hvordan dyrkningen af østers, tang, muslinger og lignende kan gøre en forskel for mennesker og hav i Norden.

"Det er virkelig en milepæl, at vi kan samle ildsjæle og havbønder fra alle fire nordiske lande for at blive klogere på, hvordan man søsætter panderter til Havhøst i Sverige, Norge og Finland. I Danmark har vi igennem de sidste otte år høstet gode erfaringer med kultivering af østers, muslinger og tang på mange niveauer. Fx gennem medlemsforeninger drevet af ildsjæle, der mødes og hygger sig med de marine ressourcer, gennem undervisning og formidling til børn, der dykker ned under overfladen for at se, hvordan vi kan hjælpe planeten via regenerativ kultivering, men også gennem dialogen med politikerne, som de seneste år er blevet mere lydhøre overfor, hvordan vi kan drive positive forandringer i havet," siger Joachim Hjerl, der er stifter af Havhøst i Danmark, vært for det nordiske netværksmøde i København og manden bag bevægelsen af maritime, danske nyttehaver.

Sverige er allerede med på havhave-bølgen – Norge og Finland er godt på vej

Både i Sverige, Norge og Finland er man blevet inspireret af det danske initiativ, og i løbet af 2020 og 2021 er de første maritime nyttehaver skudt op hos vores nordiske naboer, som nu mødes for at blive endnu klogere på potentialet i de maritime nyttehaver. Det sker som led i projektet "Havhøst i Norden", støttet af Nordisk Ministerråd, som har til formål at afdække potentialet for dyrkning af regenerative marine ressourcer som fx blåmuslinger, tang og havsnegle i hhv. Sverige, Norge og Finland. Her arbejder man for at afdække og undersøge mulighederne bl.a. hos Göteborgs Universitet i Sverige, Svinesundskommittén mellem



havhøst

Sverige og Norge, norske Tool og Viken Fylkeskommune, finske Aktion Österbotten og mange flere.

Svensk pilotforsøg viser potentialer og barrierer

I Sverige er man på nuværende tidspunkt længst bl.a. gennem arbejdet på Göteborgs Universitet i Sverige, hvor man i 2021 har haft et pilotforsøg med at opsætte tangliner i en maritim nyttehøst, eller havskolonilott, som det hedder på svensk, der skulle afdække potentialet for regenerativ kultivering:

"I vores pilotforsøg har vi hovedsageligt fokuseret på, hvordan vi kan løfte fremtidens fødevarerudfordringer ved fx at dyrke skaldyr ved opsatte, private anlæg eller ved fælles dyrkning til havs som del af kommunernes blå helhedsplan. Der mangler generelt en viden om, hvad dyrkning i havet kan bidrage med af positive effekter. Her har vi brugt anlægget som demonstrationsplatform af det at kultivere havet. En anden barriere er, hvordan love og regler kan opdateres og tilpasses, så det bliver lettere at etablere maritime nyttehøster. Det kræver fx, at kommunerne får øjnene op for potentialet i havhøster, da planlægningen af disse ofte foretages kommunalt," siger Maria Bodin, projektleder på Marin Videnskab på Göteborg Universitet og understreger:

"Der har været en enorm interesse for pilotforsøget med maritime nyttehøster, både fra medierne men også private, studerende og restauranter. Vi har blot dyppet tæerne i, hvad vi kan med kultivering af marine ressourcer – potentialet er enormt," slutter Maria Bodin.

Enorm opmærksomhed i Sverige

Medieomtalen alene i Sverige har skubbet til udviklingen af "havskolonilottene", hvor der det sidste år har været flere end 150 artikler om potentialet i de maritime nyttehøster. Begejstringen for at høste marine ressourcer smitter meget nemt, og får andre i gang med at anlægge maritime nyttehøster, således også Anders Andersson fra Kiviks Byalag (landsbyforening), der læste en artikel i en svensk avis om, hvad danske Joachim Hjerl var i gang med på den anden side af bæltet:

"Jeg blev inspireret til at ansøge om at anlægge en havkoloni, da jeg læste en artikel om, hvordan man fx dyrker muslinger i Danmark. Heldigvis blev vores forslag godkendt, og vi startede et pilotforsøg med dyrkning af tang i foråret, som gik godt, så nu tager vi et nyt skridt næste år med en dyrkningsplatform, der kan bruges til uddannelse for unge, information til offentligheden og blå mad," forklarer Anders Andersson, initiativtager i Kiviks Byalag, hvor de lige nu er tre personer, der har gennemført pilotprojektet, men planen for næste år er, at der vil være omkring 10 personer, der skal arbejde med udvikling af maritime nyttehøster næste år i Kivik.



havhøst

I Norge er man også i gang

Også i Norge er man i fuld gang med at undersøge potentialet for at dyrke spiselige marine ressourcer, bl.a. gennem tech-virksomheden The Ocean Opportunity Lab (TOOL), der er en digital platform og hub for innovation og bæredygtigt havmiljø, som forbinder havets aktører, men også i Oslo Fjordhage, hvor man snart er færdige med at bygge den første flydende læringsplatform:

"Vi har allerede lavet flere pædagogiske oplæg klar, til når læringsplatformen er færdig. Vi oplever generelt en stor interesse, men vi skal have fundet en model for, hvordan vi skaffer de ressourcer, der skal til for at kunne realisere ambitionerne for at dyrke tang og bløddyr i fjorden. I første omgang for ren regenerativ dyrkning, og på et senere tidspunkt for at producere fødevarer. Det kommercielle potentiale for industriel dyrkning er enormt, det er der ingen tvivl om, og vi er i gang med at undersøge potentialet for mindre småskala dyrkningsprojekter," siger Hans Jørgen Hamre, som er folkeskolelærer og leder af Oslo Fjordhage.

Hvad kan man dyrke i Finland?

I Finland er interessen for maritime nyttehaver også stor, men her skal man først til at finde ud af, hvad man kan dyrke, da man her har lavere saltindhold i vandet.

"Tang er nok en af de mest kendte spiselige marine ressourcer, men det vokser meget sparsomt heroppe i Den Botniske Bugt, fordi vores vand har for lavt saltindhold. Men der findes andre alger og vandplanter, der er spiselige. Hvilke undersøger bl.a. Kystaktionsgruppen med sin nye udviklingsstrategi, som har til formål at udvikle en alsidig akvakultur, der binder næringsstoffer fra havet og samtidig producerer fødevarer. På den ene side ønsker vi at finde koncepter for, hvordan en maritim nyttehave kan se ud i vand med lavt saltindhold (Den botniske bugt og i søerne), og på den anden side vil vi undersøge, hvordan et koncept for IMTA (Integrated multi-trophic aquaculture) kunne udvikles i disse farvande. Foruden alger og vandplanter er ferskvandsmuslinger interessante, og selvfølgelig en fortsat udvikling af brugen af vores lokale arter af karper, som vi kalder "smart fish" i stedet for junk fisk," forklarer Jonas Harald, fiskerådgiver fra den regionale udviklingsorganisation Aktion Österbotten, der er i gang med at undersøge mulighederne i Finland.

Bag om Havhøst

I Danmark startede havhøst-bølgen tilbage i 2013 som medlemsforening med navnet "Maritime Nyttehaver", der i 2015 blev omdannet til den selvejende institution Havhøst, som både forestår dyrkning af marine afgrøder som østers, muslinger og tang gennem lokale foreninger, undervisning af udskolingselever og formidling af de positive effekter ved regenerativt havbrug gennem foredrag, events og dialog med beslutningstagere. Modtagelsen af den blå bølge har været overvældende i Danmark, hvor flere end 1.500 havbønder deler passionen for at de blå nyttehaver, 9 fremtrædende formidlingsinstitutioner



havhøst

skal til at undervise i det regenerative havbrug og tæt på 10.000 skoleelever har været gennem Havhøsts skoletjeneste.

Hvad er maritime nyttehaver, havhaver og regenerativ kultivering?

- Fjordhaver, havhaver, bælhaver, sundhaver og maritime haver. Kært barn har mange navne – vi kalder dem under ét for maritime nyttehaver. På svensk kalder man det for havskolonilott eller marin kolonilott.
- Regenerativ kultivering dækker over det, man gør, når man driver en maritim nyttehave: At man aktivt kultiverer/dyrker marine ressourcer som fx tang, muslinger eller østers for bl.a. at nedbringe iltsvind i vandet og samtidig skabe biodiversitet og producere fødevarer.

Netværkstræf for Havhøst i Norden

Afholdes i København tirsdag 14. december 2021 kl. 10-17.

- 10.00 Ankomst til Kalvebod Bølge – kaffe og et stykke morgenbrød
- 10.30 Havhøsts stifter Joachim Hjerl byder velkommen. Mikkel Stensgaard, designer af Bølgemarken, demonstrerer Havhøsts nye flydende regenerative dyrknings- og formidlingsplatform
- 11.00 Vandretur fra Bølgemarken til CPH Food Space (ca. 15. minutter)
- 11.30 Fælles frokost i CPH Food Space
- 12.30 Introduktion: Havhøst i Norden – baggrund og visioner. Maria Bodin (Göteborgs Universitet), Leon Eriksson (Svinesundskomitten) og Hans Jørgen Hamre (Oslo Fjordhage) sammen med Joachim Hjerl fra Havhøst.
- 13.00 Seance 1: Erfaringsdeling om praktik og dyrkning. Hvorfor og hvordan dyrker man afgrøder i en maritim nyttehave? Korte pitches fra bl.a. Kivikis Byalag (SE), Oslo Fjordhage (NO) og Skovshoved Havhave (DK). Facilitering af Hardy Jensen fra Havhøst.
- 14.30 Seance 2: Inspiration til formidling og undervisning. Lyt og lær med, når dygtige formidlere demonstrerer, hvordan den maritime nyttehave kan blive til et levende sted i lokalmiljøet til glæde for ikke mindst børn og unge. Facilitering af Bodil Sofie Espersen fra Havhøst.
- 16.00 Seance 3: Fremtidens havbønder og nordisk samarbejde. Dyrkning af regenerative afgrøder i Norden er stadig på begynderstadiet. Hvordan får vi sammen sat endnu mere skub på udviklingen? Lyn-workshop faciliteret af Joachim Hjerl fra Havhøst.
- 17.00 Afrunding: Bobler og østers. Vi smager på havet, skåler og glæder os til forhåbentlig at se hinanden igen inden alt for længe.

Der vil blive afholdt pauser undervejs - og være god tid til uformel samtale og idéudveksling. Praktisk info. Vi mødes på "Kalvebod Bølge" lige mellem Hotel Marriott og IDA (Ingeniørforeningen) - kl. 10.00 og fortsætter i "Copenhagen Food Space", Slagtehusgade 11 i Kødbyen kl. 11.30 til 17.30.

